

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 556 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
<i>Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna</i>	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
<i>Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich</i>	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
<i>Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati.....	33
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodani shakllanishi	37
<i>Davlatova Zebo Haydarovna</i>	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
<i>Ochilova Farida Baxriddinova</i>	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari.....	44
<i>Qo'chqarova Oysha Oltibayevna</i>	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
<i>Sevara Mamatkarimova</i>	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
<i>Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li</i>	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
<i>Курбанова Шаира Исмаиловна</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari.....	63
<i>Muminova Feruza Farxodovna</i>	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati.....	70
<i>Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
<i>Дмитрий Валерьевич Пулонин</i>	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
<i>Мукинова Динора Азаматовна</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
<i>Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi</i>	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
<i>Berkinova Charos Islomovna</i>	
Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
<i>N. R. Masharipova</i>	

Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimini baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
Pardayeva Aziza Rahmatilloevna	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
Ubaydullayeva Komila Bozor qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	130
Raximova Dilshoda Xoliqberdiyevna	
Bo'lajak sport murabbiylarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish mexanizmlari	134
Sherzod Shuxratovich Boboyorov	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishning iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlari.....	138
Sangirov Nuriddin Iriskulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning integrativ modeli	142
Rasulova Umida Bahodir qizi	
Yashil pedagogikaning konseptual modeli va tamoyillari.....	146
Raxmatova Dilnoza Abdurashidovna	
Ta'lim jarayoni ishtirokchilarida emotsional barqarorlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari ..	149
Boymatova Munavvar Ravshan qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy raqamli platformalardan foydalanish samaradorligi.....	152
Lukmonova Salomat Gafurovna	
Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimining shakl, metod va vositalari	157
Farmonova Madina Bahriddin qizi	
Innovatsion boshqaruv tizimlarida qaror qabul qilish va kommunikatsiya samaradorligi	161
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	
Raqamli ta'lim muhitida maktabgacha yoshdagi bolalarning media savodxonligini shakllantirish metodikasi.....	167
Choriyeva Xurmo Panji qizi	
Maktabgacha ta'lim mutaxassisleri malakasini oshirish tizimining zamonaviy tendensiyalari va raqamlashtirish jarayonlarining pedagogik ahamiyati.....	172
Qosimova Sh. N., Dusmaxamedov A. A.	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	177
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
STEAM loyihalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy va tanqidiy tafakkurni shakllantirish	181
Mirjamolova Moxira Abdugaffor qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati va metodik asoslari.....	188
Axmad Bolqiyev	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro baholash dasturlari asosida baholashning pedagogik asoslari.....	191
Shavqiddin Burxonov	
Boshlang'ich ta'limda liderlik va pedagogik menejment muammolari.....	194
Pardaboyev Doston	

Raqamli ta'lim muhiti: tushunchasi, strukturasi va rivojlanish tendensiyalari.....	197
<i>Kulboyeva Dilnoza Abdug'afurovna</i>	
Особенности применения графических органайзеров на практических занятиях по дисциплине “Практикум литературы народов СНГ”.....	199
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Historical Stages in the Study and Treatment of Scoliosis (Spinal Curvature).....	204
<i>Shermatova Mokhira Baxodir qizi</i>	
Talaba qizlarga badiiy gimnastika cho'qmori yordamida bajariladigan fundamental mashqlarni o'rgatish....	209
<i>Musharafxon Sultanova</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish bo'yicha xalqaro modellarning qiyosiy tahlili.....	213
<i>Ziyotova Madina</i>	
Sport mutaxassislarini tayyorlashda voleybol o'qituvchisining ko'nikmalari va uslubi	216
<i>Turg'unov Baxtiyor O'rolovich</i>	
Matematik masalalarni yechish jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish	220
<i>Yusupova Latofat Nuriddinovna</i>	
Zamonaviy sharoitda bo'lajak o'qituvchilarda deontologik kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari	228
<i>Nasirova Nigora Baxtiyor qizi</i>	
Paraengil atletika mashg'ulotlarida individual yondashuvning ahamiyati	233
<i>Abduxoliqova Shoiraxon Akramjon qizi</i>	
Biologiya fanini o'qitishda xalq pedagogikasi elementlaridan foydalanish orqali ekologik madaniyatni rivojlantirish	239
<i>Baxrombekova Sojidxon Sherzodjon qizi</i>	
Maktab texnologik ta'limida axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: o'rta muddatli istiqbollar (2027–2031)	245
<i>Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna, Tursunov Sherzod Ziyat o'g'li, Ismatullayev Javohir Ubaydulla o'g'li</i>	
Axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali jismoniy tarbiya va sport tizimini boshqarish samaradorligini oshirish	251
<i>Eryigitov Dilshod Xolboyevich</i>	
Enhancing Speaking Skills Productively in English	255
<i>J. M. Fayzullayev, G. R. Elmonova</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan katta guruh bolalari bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	259
<i>Jumanova Iroda Nomozovna, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
2–3 yoshli bolalarning maktabgacha ta'lim tashkilotiga ijtimoiy moslashuvi: nazariy va empirik tahlil	263
<i>Klicheva Dilnoza Zulfon qizi</i>	
Inson–texnika tizimida ta'lim olayotgan talabalarda iste'dod namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	267
<i>Kuvandikova Gulnora Gulamovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarning mutaxassis sifatida shakllanishida xavotirlanish holatining namoyon bo'lishi.....	270
<i>Nuriddinov Rasuljon Samitjon o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni maktabga tayyorlashda zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuv.....	274
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Kodirova Albina Faridovna</i>	
Talabalarda qaror qabul qilishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	279
<i>Rajabova Go'zal Zarifovna</i>	
Musobaqa oldi psixologik tayyorgarlikning tezkorlikka ta'siri.....	283
<i>Sitora Elova Axmatkulovna</i>	
Pediatrya ta'limida sun'iy intellekt – talaba uchun virtual assistent.....	287
<i>Umarkulov Muhtorali Islomkulovich</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya mutaxassislarida jismoniy savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	290
<i>Xakimov Xurshid Nozimovich</i>	
Сущность и виды познавательной активности детей 5–6 лет.....	294
<i>Джамилова Н. Н., Кудратова М. У.</i>	

Uzluksiz ta'lim jarayonida mustaqil fikrlovchi, ijodkor shaxsni tarbiyalashning pedagogik-psixologik masalalari.....	298
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilish, ijodiy faolligini oshirish.....	301
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna, Qushoqova Guzal</i>	
Badiiy adabiyotda Ibn Sino obrazining yaratilishidagi o'ziga xosliklar.....	304
<i>Tangirov A. J.</i>	
Ta'lim klasteri asosida zaif eshituvchi bolalarni inklyuziv ta'lim muhitiga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari.....	309
<i>Dilnoza Xushvaktovna Ernazarova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	313
<i>Payzullaeva Gozal Bayrambayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirishning nazariy-amaliy asoslari.....	317
<i>Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi</i>	
Maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi.....	320
<i>Tashkenbayeva Dilafruz Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan talablar.....	325
<i>Xazratkulova Shoira Noraliyevna</i>	
Musiq madaniyati darslarida multimedia vositalarida musiq o'qituvchisining kompetensiyaviy tayyorgarligi.....	329
<i>Qudratova Elnoz Ismatillayevna, Ismailova Sevinch, G'oibnazarov Elmurod</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning didaktik modeli.....	334
<i>Tillaboyeva Havasxon</i>	
Diskursiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	340
<i>Boynazarova Nilufar Tilovmurot qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari.....	346
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchilarining intellektual-ijodiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari.....	349
<i>Ergasheva Sitara Baxriddin qizi</i>	
Sinergetik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashni takomillashtirish zarurati va imkoniyatlari.....	353
<i>Xo'shboqova Surayyo Baxtiyor qizi</i>	
Interfaol metodlar asosida o'smirlarda mustaqil tafakkurni rivojlantirish.....	357
<i>Ismoilova Mashxura Mashrabbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	360
<i>Kuvanakova Guljaxon</i>	
The Role of Autonomous Learning in Developing English Language Proficiency of University Students in Uzbekistan.....	363
<i>Omonova Kamola, Mutabar Zikriddinova</i>	
Maktablarda fasilitator faoliyatini tashkil etish borasida ayrim mulohazalar.....	366
<i>Qahhorova Marjona Ixtiyor qizi</i>	
Модель и педагогические условия формирования профессиональных компетенций будущих учителей в области информационной безопасности.....	370
<i>Сагинбаева Кымбат Кенжегалиевна, Нуриддинова Майсара Икрамовна</i>	
Boshlang'ich sinf darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish.....	374
<i>Xudoynazarova Muxlisa Bakhadirovna</i>	
Совершенствование методической компетентности будущих учителей начальных классов на основе креативного подхода.....	377
<i>Дониёрова Лайло Худайбердиевна</i>	
Talabalar guruhida jipslikning shakllanishida liderlikning ta'siri.....	385
<i>Asrarxanova E. A., Bo'riboyeva Mahliyo Anorboy qizi</i>	

Musiqa to'garaklarida o'quvchilarga cholg'u asboblari ijro etishni o'rgatish uslublari.....	388
<i>Q. Boboqulov, Jazilov Shuhrat Rustamovich</i>	
Состояние проблемы в практике школ Узбекистана на современном этапе.....	391
<i>Муминова М. Р.</i>	
Paradigmal yondashuv asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining tarbiyaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning o'rganilganlik darajasi va nazariy asoslari	394
<i>Hayitova Oydiyov Po'latbekovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	401
<i>D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovliyev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida aktdan foydalanishning ilmiy asoslari	405
<i>Jo'liboyeva Sevinch Abloqul qizi</i>	
Zamonaviy media matnlarida salbiy his-tuyg'ularni ifodalovchi lisoniy birliklarning qo'llanilishi va ularning kommunikativ-pragmatik funksiyalari	408
<i>Jo'rayeva Nafosatxon Muxsinjon qizi</i>	
Bulutli Web-Gat texnologiyalari muhitida talabalarining fazoviy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish: kvazi-eksperimental tadqiqot natijalari.....	412
<i>Sangirova Mahfuza Hasanovna</i>	
Hosilaning turli ma'nolari	417
<i>Boqiyev X. X., Hoshimov Muzaffar, Jabborov Muhammadali, Kutliyev Og'abek</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funksiyalarning lokal xossalari: barqarorlik va uzluksizlik asoslari.....	421
<i>Boqiyev X. X., Boyg'uziyeva Shukrona, Amirqulova O'g'iloy, Do'stqulova Charos Bahrom qizi</i>	
Aniq integralning xossalari va uni hisoblash.....	425
<i>Boqiyev X. X., Sayfullayeva Shabbona, Farhodova Nigina, Alimardonova Nigora</i>	
Ko'p qatlamli neyron tarmoqlarda gradient hisoblash mexanizmi: zanjir qoidasining nazariy va amaliy tahlili.....	430
<i>Boqiyev X. X., Nuraliyeva Sabrina Shobek qizi, Abdumannonova Jasmina Umarbek qizi, Javliyeva Dilnura Toshpo'lat qizi</i>	
Ko'p o'zgaruvchi uzluksiz funksiyaning lokal xossalari.....	435
<i>Boqiyev X. X., Ziyatova Gulxayo Mardon qizi, Samatova Sevinch, Muyitdinova Marvarita</i>	
Kelajak texnologik ta'lim o'qituvchisi qanday bo'lishi kerak?	438
<i>Matyakubov Kamaladin Kuronboyevich</i>	
Umumta'lim muassasalarida ta'lim sifatini boshqarish – dolzarb pedagogik muammo sifatida	441
<i>Yakubova Muxtaram Abdumavlyanovna</i>	
O'zbekistonda muzey ta'limining paydo bo'lishi va rivojlanish tendensiyalari	446
<i>Ismailova Dilfuza Usmonqulovna</i>	
Didaktiv o'yinlarning pedagogik mohiyati va nutq–motorik rivojlanishdagi o'rni	450
<i>Mamasharipova Nargizaxon Elmurod qizi</i>	
Формирование интерпретационных навыков учащихся при изучении прозы в. с. маканина в профильной школе	454
<i>Нуржанова Жазира Бахытжановна</i>	
Nutqi to'liq rivojlanmagan maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z boyligini rivojlantirish va shakllantirish shart-sharoitlari	457
<i>Shoaxmedova Surayyo Komilovna</i>	
Bo'lajak logopedlarni og'ir nutq nuqson bilan ishlash jarayonida nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'liqligi.....	462
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi va uning pedagogik mohiyati.....	467
<i>Nabijonov Dilmurodjon Nodirjon o'g'li</i>	
Дидактические игры как средство повышения интереса учащихся к химии	472
<i>Усмонова Дильноза Тулкуновна</i>	
Robototexnika va sun'iy intellekt ta'limining innovatsion rivojlanishdagi o'rni	475
<i>Shukurov Shuhrat Nasimovich</i>	
O'zbek milliy musiqa ijrochiligining tarixiy taraqqiyoti va ta'limiy jarayonlari.....	481
<i>Tursunov Xusniddin Isomovich</i>	

Taylor formulasi va uning tatbiqlari	486
<i>Boqiyev X. X., Maxmarayimov Javohir, Qurbonov Shaximbek, Raxmonov Og'abek</i>	
Talabalarning axborot-konstruktiv kompetensiyasining loyihalash imkoniyatlari	491
<i>Olamova Mamura Umarovna</i>	
O'quvchilarda ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasi.....	494
<i>Fayziyeva Gulxayo Erkin qizi</i>	
Ta'lim jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari	498
<i>Allamuratova Xurliman Nurilla qizi</i>	
Sibling maqomining shaxs individual-psixologik xususiyatlari rivojlanishiga ta'siri.....	501
<i>Amirjanova Komola, Narkulova Dilrabo</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning mohiyati.....	505
<i>Bo'riyeva Muxlisa, Urinova Rushana</i>	
Darsdan tashqari tadbirlarda o'quvchilarning nutq madaniyatini yuksaltirishning innovatsion usullari.....	508
<i>Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	513
<i>Boqiyev X. X., Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Akbarov Ulug'bek</i>	
O'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini axborotli matnlar asosida diagnostika va korreksiya qilish metodikasi.....	517
<i>O'smanova Diloromxon Ziyodinovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining voleybol mashg'ulot jarayonida asosiy jismoniy sifatlarning rivojlanishi	520
<i>Ro'zmatova Nadejda Akbarali qizi</i>	
Yosh voleybolchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	524
<i>Sabirova Mohinur Islamovna</i>	
Xalq hunarmandchiligidan mashg'ulotlarni o'tkazish tartibi to'g'risida ayrim fikrlar	530
<i>Umarov Raxim Tojiyevich</i>	
TPACK modeli asosida bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish	533
<i>Ziyoyeva Maxfuza Soataliyevna</i>	
Совершенствование техники вращений у юных фигуристок в условиях учебно-тренировочной группы 1–2 года обучения.....	538
<i>Федорова С. В.</i>	
Refleksiv yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik kompetentligini rivojlantirish metodikasi.....	543
<i>Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda zamonaviy boshqaruv usullaridan foydalanish	547
<i>Xasanova Shaxnoza Zarifevna</i>	
Geymifikatsiya texnologiyasi asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda oliy ta'limning metodik shart-sharoitlari va pedagogik imkoniyatlari	552
<i>Xaydarova Namunaxon Adhamjonovna</i>	

TPACK MODELI ASOSIDA BO'LAJAK TARIX FANI O'QITUVCHILARINING KASBIY- IJODKORLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH

Ziyoyeva Maxfuza Soataliyevna

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti o'qituvchisi

ORCID: 0009-0006-3537-9622

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda TPACK modeli asosidagi yondashuvning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Raqamli ta'lim texnologiyalari sharoitida pedagogik, texnologik va mazmuniy bilimlar integratsiyasi o'qituvchilarning kreativ kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil sifatida qaraladi. Tadqiqotda ijodiy topshiriqlar, raqamli vositalar hamda baholash mezonlari asosida ishlab chiqilgan modelning samaradorligi asoslab beriladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, TPACK asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning mustaqil fikrlashi, tahlil qilish va innovatsion yondashuv ko'nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Kalit so'zlar: TPACK, tarix ta'limi, raqamli pedagogika, kasbiy ijodkorlik, kreativlik, pedagogik texnologiyalar.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical aspects of an approach based on the TPACK model for developing the professional and creative abilities of pre-service history teachers. In the context of digital educational technologies, the integration of pedagogical, technological, and content knowledge is considered a key factor in shaping teachers' creative competence. The study substantiates the effectiveness of a model developed on the basis of creative tasks, digital tools, and assessment criteria. The results indicate that the teaching process organized on the basis of TPACK significantly enhances students' independent thinking, analytical skills, and innovative approaches.

Key words: TPACK, history education, digital pedagogy, professional creativity, creativity, pedagogical technologies.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты подхода, основанного на модели TPACK, направленного на развитие профессионально-творческих способностей будущих учителей истории. В условиях цифровых образовательных технологий интеграция педагогических, технологических и предметных знаний рассматривается как важный фактор формирования креативной компетентности учителя. В исследовании обоснована эффективность модели, разработанной на основе творческих заданий, цифровых инструментов и критериев оценивания. Результаты показывают, что учебный процесс, организованный на основе TPACK, существенно развивает самостоятельное мышление, аналитические навыки и инновационный подход у студентов.

Ключевые слова: TPACK, историческое образование, цифровая педагогика, профессиональная креативность, креативность, педагогические технологии.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi o'qitish jarayonini tubdan o'zgartirib, yangi pedagogik yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa, tarix fanini o'qitishda an'anaviy metodlar bilan cheklanib qolmasdan, interaktiv, vizual va tahliliy yondashuvlarni qo'llash zarurati ortib bormoqda. Bu esa bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining nafaqat chuqur mazmuniy bilimlarga, balki zamonaviy pedagogik va texnologik kompetensiyalarga ega bo'lishini taqozo etadi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'qituvchining kasbiy-ijodkorlik qobiliyati alohida ahamiyat kasb etmoqda. Kasbiy-ijodkorlik o'qituvchining yangi g'oyalarni ishlab chiqish, muammoli vaziyatlarga innovatsion yechim topish, o'quv jarayonini samarali tashkil etish hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish kabi muhim sifatlarni o'z ichiga oladi^[2]. Shu jihatdan, bo'lajak o'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish ta'lim sifati oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

TPACK modeli ta'lim jarayonida texnologiya, pedagogika va mazmuniy bilimlarning integratsiyasini ifodalovchi konseptual model sifatida keng ilmiy tadqiqotlarga asos bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu model dastlab Punya Mishra va Matthew J. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, ular o'qituvchining samarali faoliyati uchun uch turdagi bilim - texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlarning o'zaro uyg'unligini asoslab bergan^[5]. Mualliflar TPACK modelini o'qituvchilarning texnologiyani o'quv mazmuni va pedagogik yondashuvlar bilan integratsiya qilish qobiliyatini ifodalovchi asosiy nazariy model sifatida talqin etadi.

Keyingi tadqiqotlarda Matthew J. Koehler va hamkorlari tomonidan TPACK modelining o'qituvchilarni tayyorlash tizimidagi o'zni chuqur tahlil qilinib, uni amaliyotga joriy etish mexanizmlari ishlab chiqilgan^[3]. Ushbu tadqiqotlarda TPACK modeli o'qituvchilarning texnologik kompetensiyasini rivojlantirishda samarali vosita ekanligi ko'rsatib berilgan. Biroq, mazkur ishlarda modelning fanlar kesimidagi differensial qo'llanilishi yetarli darajada ochib berilmagan.

Judi Harris tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda TPACK modeli asosida o'quv faoliyatini loyihalash masalalari o'rganilgan^[1]. Muallif texnologiyani tanlashda pedagogik maqsad va mazmun bilan moslik tamoyilini ilgari suradi. Ushbu yondashuv TPACK modelini amaliy dars dizayni bilan bog'lashga xizmat qilgan bo'lsa-da, unda o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatini rivojlantirish masalasi yetarli darajada yoritilmagan.

Chuang Hwei Ming tomonidan o'tkazilgan empirik tadqiqotlarda TPACK komponentlari va o'qituvchilarning texnologiyadan foydalanish darajasi o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilingan^[9]. Tadqiqot natijalari pedagogik va mazmuniy bilimlar bilan uyg'unlashgan texnologik bilim o'qitish samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatadi. Biroq, ushbu ishda kasbiy-ijodkorlik kompetensiyasi alohida o'rganilmagan.

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlarda TPACK modelining raqamli ta'lim muhitidagi roli, o'qituvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etishdagi ahamiyati va pedagogik samaradorlikka ta'siri keng o'rganilgan^[7]. Biroq, mavjud ilmiy ishlarda ushbu modelning aynan bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan kompleks integrativ modeli yetarli darajada ishlab chiqilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

TPACK modeli alohida ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Ushbu model texnologik bilim, pedagogik bilim va mazmuniy bilimning o'zaro integratsiyasini ta'minlab, o'qituvchining ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga xizmat qiladi^[6]. Model asosida o'qituvchi dars mazmunini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirib, interaktiv va innovatsion ta'lim muhitini yaratishi mumkin.

Tarix fanini o'qitishda TPACK modelidan foydalanish o'quv materiallarini vizual va interaktiv shaklda taqdim etish, tarixiy voqealarni tahliliy yondashuv asosida o'rganish hamda o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirish imkonini beradi. Ayniqsa, raqamli platformalar, virtual muzeylar, interaktiv xaritalar va multimedia vositalari orqali tarixiy jarayonlarni chuqurroq anglashga erishiladi.

Shu bilan birga, pedagogik amaliyotda ijodiy topshiriqlar va baholash tizimini takomillashtirish orqali talabalarning kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ijodiy faoliyat talabalarning mustaqil izlanish, tahlil qilish, axborotni qayta ishlash va yangi bilimlar yaratish ko'nikmalarini shakllantiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

TPACK modeli - bu bilimning barcha uchta asosiy komponenti (texnologiya, pedagogika va mazmun) o'rtasidagi munosabatlar va murakkabliklarni taqdim etuvchi modeldir

TPACK - bu texnologiya, pedagogika va mazmun kabi uchta asosiy bilim komponenti o'rtasidagi bog'liqlik va murakkablikni ifodalovchi nazariy modeldir^[4]. Bu uch bilim turining kesishgan nuqtasida o'qituvchi mazmunga mos pedagogik usullar va texnologiyalarni intuitiv tarzda tanlab, samarali ta'lim tashkil eta oladi. TPACK modeli tarkibida yettita asosiy komponent mavjud. Ular quyidagicha izohlanadi:

TPACK modelining komponentlari

Komponent	Ta'rifi	Didaktik imkoniyat
Texnologik bilim (TB)	Texnologik bilim turli texnologiyalar haqidagi bilimlarni anglatadi, ular oddiy texnologiyalar, masalan, qalam va qog'ozdan tortib, internet, raqamli video, interaktiv doskalar va dasturiy ta'minot kabi raqamli texnologiyalargacha bo'lishi mumkin	Raqamli platformalar, Interaktiv xaritalar, Virtual muzeylar, tarixiy hujjatlarni PDF ko'rinishida ko'rsatish, YouTube'dagi tarixiy hujjatli filmlar, multimedia vositalari, raqamli vaqt jadvaallari (TimelineJS) orqali tarixiy voqealarni ketma-ketlikda tushuntirish.

Mazmun bilimi (MB)	Mazmun bilimi "o'rganilishi yoki o'qitilishi kerak bo'lgan haqiqiy fan sohasi haqidagi bilim"dir [5]. O'qituvchilar o'zlari o'qitmoqchi bo'lgan mazmunni va turli fan sohalari uchun bilimning tabiati qanday farq qilishini bilishlari kerak.	O'qituvchi jahon va O'zbekiston tarixining asosiy davrlari, voqealari, jarayonlari va shaxslari haqida chuqur bilimga ega bo'lishi kerak; Tarixiy manbalarni tahlil qilish va ularning ishonchligini baholash ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur; Turli tarixiy nuqtai nazarlarni tushunish va talabalarga tanqidiy fikrlashni o'rgatish muhim.
Pedagogik bilim (PB)	Pedagogik bilim o'qitish usullari va jarayonlarini anglatadi va sinfni boshqarish, baholash, dars rejasini ishlab chiqish va talabalar o'rganishi bo'yicha bilimlarni o'z ichiga oladi.	- O'qituvchi turli o'qitish metodlari (muammoli ta'lim, loyihali ta'lim, munozaralar, rolli o'yinlar va h.k.) haqida bilimga ega bo'lishi kerak. - Talabalarning qiziqishlarini uyg'otish va ularni faol ishtirok etishga undash usullarini bilishi lozim. - Talabalarning bilimini baholashning turli shakllari (esse, taqdimot, loyihalar, tarixiy insholar, testlar va h.k.) haqida tushunchaga ega bo'lishi kerak. - Sinfni boshqarish va o'quv muhitini yaratish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur.
Pedagogik mazmun bilimi (PMB)	Pedagogik mazmun bilimi o'qitish jarayoni bilan bog'liq bo'lgan mazmun bilimini anglatadi [8]. Pedagogik mazmun bilimi turli fan sohalari uchun farqlidir, chunki u mazmun va pedagogikani birlashtirib, maqsad fan sohaslarida yaxshiroq o'qitish amaliyotini ishlab chiqishdan iborat.	O'qituvchi tarixiy voqealarning sabab-oqibat aloqalarini, muhim tushunchalarini talabalarga tushunarli tarzda yetkazish usullarini bilishi kerak. Masalan, tarixiy hujjat asosida tahlil qilish (Shartnoma, farmon, nutq), tarixiy shaxslar faoliyatini muhokama qilish, davrlararo taqqoslash usulidan foydalanish.
Texnologik mazmun bilimi (TMB)	Texnologik mazmun bilimi texnologiyaning muayyan mazmun uchun yangi tasvirlarni qanday yaratishi mumkinligi haqidagi bilimni anglatadi. Bu o'qituvchilar muayyan texnologiyadan foydalanish orqali o'quvchilarning muayyan fan sohasidagi tushunchalarni amalda qo'llash va tushunish usullarini o'zgartirishlari mumkinligini tushunishlarini taklif qiladi.	Tarixiy voqealarni virtual haqiqat orqali ko'rsatish yoki onlayn muzey sayohatlaridan foydalanish. Masalan, Misr piramidalari haqida 3D modellar orqali ma'lumot berish yoki Rim imperiyasi xaritasini raqamli platformada tahlil qilish.
Texnologik pedagogik bilim (TPB)	Texnologik pedagogik bilim turli texnologiyalardan o'qitishda qanday foydalanish mumkinligi va texnologiyadan foydalanish o'qituvchilarning o'qitish usullarini o'zgartirishi mumkinligini tushunishni anglatadi.	"Kahoot" yoki "Quizizz" orqali tarixiy testlar, Padlet'da tarixiy voqealarni guruhlarda muhokama qilish, Mentimeter yordamida sinf fikrlarini real vaqtda yig'ish.
Texnologik pedagogik mazmun bilimi (TPACK)	Texnologik pedagogik mazmun bilimi o'qituvchilarning har qanday fan sohasida texnologiyani o'z o'qitishlariga integratsiya qilish uchun zarur bo'lgan bilimni anglatadi. O'qituvchilar tegishli pedagogik usullar va texnologiyalardan foydalanib mazmunni o'qitish orqali bilimning uchta asosiy komponenti (MB, PB, TB) o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni intuitiv ravishda tushunadilar.	Tarix fanini o'qitishda texnologiya, pedagogik usullar va mazmunni integratsiyalash. Masalan, "Buyuk ipak yo'li" mavzusi: 1) interaktiv xarita bilan tushuntirish (TB), 2) savol-javob metodi (PB), 3) tarixiy kontekst va voqealar tahlili (MB) orqali kompleks dars o'tkazish.

Modelning muhim tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan ijodiy topshiriqlar bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan amaliy faoliyat tizimini ifodalaydi. Ushbu komponent orqali ta'lim oluvchilar nazariy bilimlarni mustaqil ravishda qayta ishlash, ularni zamonaviy raqamli vositalar yordamida taqdim etish hamda ijodiy yondashuv asosida yangi mahsulotlar yaratish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Ijodiy topshiriqlar doirasida raqamli resurslar yaratish, vizual va grafik materiallar ishlab chiqish, multimedia mahsulotlarini tayyorlash hamda onlayn test va simulyatsion o'yinlar ishlab chiqish kabi faoliyat turlari amalga oshiriladi. Bunday topshiriqlar ta'lim oluvchilarning axborotni tahlil qilish, uni tizimlashtirish, kreativ fikrlash asosida yangi g'oyalar ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Mazkur komponent ta'lim jarayonini faollashtirish, o'quv motivatsiyasini oshirish hamda talabalarni mustaqil izlanishga undashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, raqamli loyihalar va multimedia mahsulotlarini yaratish jarayonida talabalar o'z bilimlarini real pedagogik vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lib, bu ularning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ijodiy topshiriqlar orqali o'quv jarayonida individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyati yaratiladi, chunki har bir talaba o'z qiziqishi va imkoniyatlaridan kelib chiqib topshiriqlarni turli shakllarda bajaradi. Bu esa ta'lim oluvchilarning shaxsiy rivojlantirishiga, ijodiy salohiyatining ochilishiga hamda raqamli kompetensiyalarining mustahkamlanishiga olib keladi. Natijada, ijodiy topshiriqlar komponenti modelning amaliy jihatini ta'minlovchi asosiy omil sifatida namoyon bo'lib, bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita vazifasini bajaradi.

Modelning muhim tarkibiy qismlaridan biri baholash-mezoniy komponent bo'lib, u bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini aniqlash, tahlil qilish va rivojlanish dinamikasini baholashga xizmat qiladi. Ushbu komponent orqali ta'lim jarayonining samaradorligi aniqlanadi hamda o'quv faoliyatining natijaviyligi ilmiy asosda tahlil qilinadi.

Baholash mezonlari sifatida ijodkorlik, produktiv va reproduktiv faoliyat darajalari ajratib ko'rsatiladi. Ijodkorlik mezonlari ta'lim oluvchining mustaqil fikrlash, yangi g'oyalar ishlab chiqish, muammoli vaziyatlarga innovatsion yechimlar topish qobiliyatini ifodalaydi. Produktiv faoliyat mezonlari mavjud bilimlarni qayta ishlash, ularni yangi sharoitlarda qo'llash hamda amaliy faoliyatda samarali foydalanish ko'nikmalarini aks ettiradi. Reprodukativ faoliyat mezonlari esa o'zlashtirilgan bilimlarni qayta tiklash, standart vazifalarni bajarish va tayyor bilimlardan foydalanish darajasini belgilaydi.

Mazkur mezonlar asosida ta'lim oluvchilarning o'zlashtirish darajasi uch bosqichda - yuqori, o'rta va past darajalarda baholanadi. Yuqori daraja talabalarning mustaqil va ijodiy faoliyatga tayyorligi, murakkab pedagogik vaziyatlarda innovatsion yondashuvni qo'llay olishi bilan tavsiflanadi. O'rta daraja bilimlarni tushunish va amaliyotda qo'llash ko'nikmalarining shakllanganligi, biroq ijodiy faoliyatda yetarli darajada mustaqillikning mavjud emasligi bilan izohlanadi. Past daraja esa bilimlarning fragmentar o'zlashtirilganligi, ularni amaliyotda qo'llashda qiyinchiliklar mavjudligi hamda mustaqil fikrlash ko'nikmalarining yetarli darajada shakllanmaganligi bilan tavsiflanadi.

Baholash jarayoni kompleks yondashuv asosida tashkil etilib, unda diagnostika, monitoring va refleksiya usullari qo'llaniladi. Bu esa ta'lim oluvchilarning rivojlanish dinamikasini aniqlash, o'quv jarayonini takomillashtirish hamda individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi.

Natijada, ishlab chiqilgan baholash mezonlari tizimi bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini aniqlash va rivojlantirishning samarali mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu tizim orqali ta'lim oluvchilarning raqamli kompetensiyasi, tahliliy fikrlash darajasi va ijodiy faoliyati kompleks baholanadi hamda ularning kasbiy tayyorgarligi zamonaviy talablar asosida shakllantiriladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari TPACK modeli asosida bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish samarali ekanligini ko'rsatdi. Texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlarning integratsiyasi talabalarning kreativ fikrlash, tahliliy yondashuv va mustaqil faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shu asosda quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. TPACK modeli asosida ishlab chiqilgan yondashuvni oliy ta'lim muassasalarida tarix fani o'qituvchilarini tayyorlash jarayoniga tizimli ravishda joriy etish zarur.
2. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar va interaktiv vositalardan samarali foydalanishga qaratilgan metodik ta'minotni takomillashtirish lozim.
3. Talabalarning kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish uchun loyiha asosidagi o'qitish, muammoli ta'lim va ijodiy topshiriqlar tizimini keng qo'llash tavsiya etiladi.
4. Baholash tizimida talabalarning kreativligi, tahliliy fikrlashi va amaliy faoliyatini aks ettiruvchi mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiq.
5. O'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus treninglar va malaka oshirish dasturlarini tashkil etish zarur.

Xulosa qilib aytganda, taklif etilgan model bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm sifatida namoyon bo'lib, ta'lim jarayonini zamonaviy talablar asosida tashkil etishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Harris, J., Mishra, P., & Koehler, M. (2009). Teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge and Learning Activity Types. *Journal of Research on Technology in Education*, 41(4), 393-416.
2. Ken Robinson. *Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education*. Penguin, 2015.
3. Koehler, M. J., Mishra, P., & Yahya, K. (2007). Tracing the Development of Teacher Knowledge in a Design Seminar. *Computers & Education*, 49(3), 740-762.
4. Koehler, M. J., & Mishra, P. (2008). Introducing TPCK. AACTE Committee on Innovation and Technology (Ed.), *The handbook of technological pedagogical content knowledge (TPCK) for educators* (pp. 3-29). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
5. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017-1054.
6. Punya Mishra & Matthew J. Koehler. *Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge*. Teachers College Record, 2006.
7. Voogt, J., Fisser, P., Pareja Roblin, N., Tondeur, J., & van Braak, J. (2013). Technological Pedagogical Content Knowledge - A Review of the Literature. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29(2), 109-121.
8. Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
9. Chuang, H.-H., & Ho, C.-J. (2011). An Investigation of Early Childhood Teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge. *Educational Technology & Society*, 14(1), 99-110.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.